

SIGURNOST PLOVIDBE U ZAKONU O IZMJENAMA I DOPUNAMA POMORSKOG ZAKONIKA IZ 2007. GODINE¹

The Safety of Navigation and Law of Changes and Additions of the Maritime Code (2007)

dr. sc. Dragan Bolanča, redoviti profesor

Pravni fakultet, Sveučilište u Splitu

Željka Primorac, magistrand

Pravni fakultet, Sveučilište u Splitu

UDK 347.79:656.61

Sažetak

Novi Pomorski zakonik Republike Hrvatske stupio je na snagu 29. prosinca 2004. U njemu Republika Hrvatska prihvaća nove međunarodne konvencije pomorskoga upravnog i imovinskog prava i dosljedno ih ozakonjuje u domaćem pravu. Također slijedi pravnu stečevinu Europske unije. Zakon o izmjenama i dopunama Pomorskog zakonika stupio je na snagu 31. srpnja 2007., i on slijedi nova rješenja europske pravne tradicije. Najvažnija je novost prihvaćanje Direktive o zajedničkim propisima i normama za organizacije koje obavljaju nadzor, preglede i certifikaciju brodova i za odgovarajuće aktivnosti pomorskih uprava (94/57/EZ).

Ključne riječi: Hrvatska, Pomorski zakonik, sigurnost plovidbe.

Summary

*The new Maritime Code of the Republic of Croatia came into force on December 29, 2004. In the mentioned act the Republic of Croatia accepts new international conventions of maritime commercial and administrative law and legislates them as consistently as possible in its domestic law. It also follows *acquis communautaire*. The Law of Changes and Additions of the Maritime Code came into force on July 31 and follows new solutions of *acquis communautaire*. The most important novelty is acception of Directive on common rules and standards for ship inspection and survey organization and for the relevant activities of maritime administration (94/57/EC).*

Keywords: Croatia, Maritime Code, safety of navigation

¹ Ovaj rad je referat na Znanstvenom skupu «ZERP – gospodarski pojas: pitanja ribarstva, zaštite okoliša i razgraničenja na Jadranu o 25-oj godišnjici Konvencije UN o pravu mora», održanom u Splitu 17 – 18. prosinca 2007.

UVOD / Introduction

Novi **Pomorski zakonik** Republike Hrvatske (dalje – PZ '04.)² stupio je na snagu 29. prosinca 2004. (čl. 1032.), kad je prestao vrijediti stari Pomorski zakonik iz 1994. godine (dalje – PZ '94.),³ osim odredaba o upisu brodova, koje prestaju vrijediti osnivanjem upisnika jahta (čl. 1032.).⁴ *Ratio* pojavljivanja novoga zakonodavnog akta uvjetovali su mnogobrojni razlozi.⁵ To su potreba usklađivanja hrvatskoga pomorskog prava s međunarodnim konvencijama koje su prihvaćene prije 1994. godine i nakon toga,⁶ izdvajanje materije pomorskog dobra iz PZ '94. i uređivanje posebnim Zakonom o pomorskom dobru i morskim lukama iz 2003. godine,⁷ usavršavanje sustava pravnih pravila o stvarnim pravima na brodu,⁸ te o postupku ovrhe i osiguranja na brodu i teretu.⁹ Konačno, htjelo se olakšati poslovanje hrvatskih brodarskih tvrtka¹⁰ i poboljšati pravni položaj naših pomoraca u slučaju štete u obliku ozljede tjelesnog integriteta.¹¹ PZ '04. prihvaća

² Vidi «Narodne novine», br. 181/05.

³ Vidi «Narodne novine», br. 17/94., 74/94. i 43/96. Inače, to je bio "prvi cjeloviti i sutavni pomorski zakonodavni zbornik, pravi hrvatski corpus iuris maritimi" – Ivo Grabovac: *Pomorski zakonik s pojmovnim kazalom*, Zagreb, 1994, str. V. U čemu je bila važnost zakonodavnog akta iz 1994. god., vidi Dragan Bolanča – Axel Luttenberger: "Some Views on the New Croatian Maritime Code", Zbornik radova Pravnog fakulteta u Splitu, br. 1 – 2, 1995, str. 113. – 117.

⁴ Upisnici jahta morali su se osnovati u roku od 6 mjeseci od dana stupanja na snagu Zakonika (čl. 1030., st. 1.), i to je u međuvremenu učinjeno – vidi Siniša Prnjak: "Postupak upisa u upisnik jahti i očevidnik brodice"; Zbornik radova sa savjetovanja "Pomorski zakonik Republike Hrvatske i druge novine iz područja pomorskog i prometnog prava", Rijeka, 2005, str. 57 – 64.

⁵ Više o tome Igor Vio: *Predgovor*, Zbornik radova sa savjetovanja "Pomorski zakonik Republike Hrvatske i druge novine iz područja pomorskog i prometnog prava", Rijeka, 2005, str. 7.

⁶ Vidi Dorotea Čorić: "Novi Pomorski zakonik", Zbornik radova sa savjetovanja "Pomorski zakonik Republike Hrvatske i druge novine iz područja pomorskog i prometnog prava", Rijeka, 2005, str. 9 – 11. O novostima na području pomorskog upravnog prava vidi Maja Markovčić Kostelac: "Sigurnost plovidbe u novom Pomorskom zakoniku", Zbornik radova sa savjetovanja "Pomorski zakonik Republike Hrvatske i druge novine iz područja pomorskog i prometnog prava", Rijeka, 2005, str. 29. – 36.; Axel Luttenberger: "Postignuća Zakona o sigurnosnoj zaštiti trgovačkih brodova i luka otvorenih za međunarodni promet", Zbornik radova sa savjetovanja "Pomorski zakonik Republike Hrvatske i druge novine iz područja pomorskog i prometnog prava", Rijeka, 2005, str. 221 – 231.

⁷ Poblje Dragan Bolanča: *Pravni status morskih luka kao pomorskog dobra u Republici Hrvatskoj*, Split, 2003, str. 249 – 282.

⁸ Detaljnije Jasenko Marin: "Novo pravno uređenje hipoteke na brodu", Zbornik radova sa savjetovanja "Pomorski zakonik Republike Hrvatske i druge novine iz područja pomorskog i prometnog prava", Rijeka, 2005, str. 65 – 81.; Zoran Tasić: "Pomorski privilegiji u kontekstu novog Pomorskog zakonika", Zbornik radova sa savjetovanja "Pomorski zakonik Republike Hrvatske i druge novine iz područja pomorskog i prometnog prava", Rijeka, 2005, str. 83 – 86.

⁹ Gordan Stanković: "Ovrha i osiguranje na brodu i teretu – novosti u svjetlu novog Pomorskog zakonika", Zbornik radova sa savjetovanja "Pomorski zakonik Republike Hrvatske i druge novine iz područja pomorskog i prometnog prava", Rijeka, 2005, str. 145 – 162.

¹⁰ O tome Petar Kragić: "Utjecaj novina u Pomorskom zakoniku na poslovanje hrvatskih brodara", Zbornik radova sa savjetovanja "Pomorski zakonik Republike Hrvatske i druge novine iz područja pomorskog i prometnog prava", Rijeka, 2005, str. 87 – 101.

¹¹ Više Srđan Šimac: "Odgovornost za štetu nastalu zbog tjelesne ozljede, smrti ili narušena zdravlja člana posade broda prema novom

najsuvremenija rješenja različitih međunarodnih unifikacijskih instrumenata, bez obzira na činjenice jesu li stupili na snagu, te je li ih Republika Hrvatska ratificirala. Nadalje, tekst novog zakonika usklađen je s mnogobrojnim propisima Europske unije iz područja pomorstva¹² i predstavlja osnovni pravni okvir za nastavak procesa harmonizacije donošenjem posebnih podzakonskih propisa. Zbog mnogobrojnih bitnih izmjena i ugradbe recentnih međunarodnih konvencija, za novi hrvatski Pomorski zakonik može se kazati da je to „najsuvremeniji nacionalni pomorski zakon“.¹³

SIGURNOST PLOVIDBE I PZ '04.¹⁴ / *The Safety of Navigation and Maritime Code (2004)*

PZ '04. navodi među prijelaznim i završnim odredbama (čl. 1019.) da će se posebnim zakonom propisati uvjeti koje moraju ispunjavati priznate organizacije¹⁵ i ovlaštena tijela¹⁶ te način i postupak davanja ovlasti (st. 1.), da će do donošenja zakona iz st. 1. poslove priznate organizacije i ovlaštenog tijela obavljati Hrvatski registar brodova sukladno Zakonu o Hrvatskom registru brodova (st. 2.) i da će se do pristupanja Republike Hrvatske Europskoj uniji, na postupak pripreme, donošenja, objavljivanja i stupanja na snagu Tehničkih pravila¹⁷ primjenjivati Zakon o Hrvatskom registru brodova (st. 3.). Pojmovi *priznata organizacija* i *ovlašteno tijelo* uvedeni su radi usklađenja s odgovarajućim propisima Europske unije (Direktiva 94/57/EZ od 22. studenoga 1994.,¹⁸ izmijenjena Direktivama 98/58/EZ i 2001/105/

Pomorskom zakoniku", Zbornik radova sa savjetovanja "Pomorski zakonik Republike Hrvatske i druge novine iz područja pomorskog i prometnog prava", Rijeka, 2005, str. 37 – 56.

¹² O značaju prava Europske unije na pomorsko pravo vidi Jan Lopuski: "Maritime Law in the XXI Century: Tradition, Modernity", *Rationality, Revista Europea de Derecho de la Navegacion Maritima y Aeronautica*, Barcelona, br. 20, 2004, str. 2970.

¹³ Tako Ivo Grabovac: *Suvremeno hrvatsko pomorsko pravo i Pomorski zakonik*, Split, 2005, str. 5.

¹⁴ Detaljnije o novostima na području pomorskog upravnog prava u PZ-u '04. vidi Dragan Bolanča – Petra Amić: "Novi Pomorski zakonik Republike Hrvatske i pitanje unifikacije pomorskog prava", Zbornik radova Pravnog fakulteta u Splitu, br. 1, 2007, str. 43 – 49.

¹⁵ *Priznata organizacija* jest organizacija koja ispunjava uvjete propisane posebnim propisom i koja je ovlaštena od Ministarstva (zaduženoga za pomorstvo) za obavljanje statutarne certifikacije pomorskih objekata, a koja obuhvaća obavljanje pregleda i izdavanje propisanih isprava (čl. 5, toč. 36. PZ-a '04.).

¹⁶ *Ovlašteno tijelo* je organizacija koja ispunjava uvjete propisane posebnim propisom i koja je ovlaštena od Ministarstva (zaduženoga za pomorstvo) za obavljanje statutarne certifikacije pomorskih objekata, a koja obuhvaća obavljanje ocjene sukladnosti brodice za sport i rasonodu i jahti dužine do 24 m tijekom gradnje (čl. 5, toč. 38. PZ-a '04.).

¹⁷ *Tehnička pravila za statutaru certifikaciju pomorskih objekata* su propisi doneseni na temelju ovog Zakonika, kojima se utvrđuju zahtjevi što im moraju udovoljavati pomorski objekti i kompanije, te način obavljanja tehničkog nadzora i izdavanja isprava, zapisa i knjiga pomorskog objekta i kompanije (čl. 5, toč. 39. PZ-a '04.).

¹⁸ Direktiva o zajedničkim propisima i normama za organizacije koje obavljaju nadzor, preglede i certifikaciju brodova i za odgovarajuće aktivnosti pomorskih uprava.

EZ i 2002/84/EZ). Tim se direktivama propisuju: uvjeti koje mora zadovoljavati određeno društvo da bi obavljalo statutarnu certifikaciju brodova koji viju zastave država članica Unije, način ovlaštivanja i oduzimanja ovlaštenja, te odgovornosti država i društava. Kako priznanje od Europske unije može predložiti samo država članica, Republika Hrvatska će predložiti Hrvatski registar brodova za uvrštavanje u listu priznatih organizacija tek po pristupu u članstvo. Zbog toga je u čl. 1019. uloga priznate organizacije i ovlaštenog tijela do našeg ulaska u Europsku uniju povjerena Hrvatskom registru brodova.¹⁹

SIGURNOST PLOVIDBE I NOVINE ZAKONA O IZMJENAMA I DOPUNAMA POMORSKOG ZAKONIKA IZ 2007. GODINE / *The Safety of Navigation and News in the Law of Changes and Additions of the Maritime Code (2007)*

Donošenjem PZ-a '04. pokrenuta je široka reforma hrvatskoga pomorskog prava a u postupku usklađivanja hrvatskoga pomorskog zakonodavstva s pravnom stečevinom Europske unije ocijenjen je visok stupanj usklađenosti propisa koji se odnose na sigurnost plovidbe i zaštitu mora od onečišćenja s plovnih objekata. Međutim, radi osiguranja usklađenja tehničkih propisa na način uobičajen u državama Europske unije, bilo je potrebno provesti određene izmjene odredaba PZ '04, što je i učinjeno donošenjem Zakona o izmjena i dopunama Pomorskog zakonika, koji je stupio na snagu 31. srpnja 2007. (dalje – PZ '07.).²⁰ Primjena prije navedenih direktiva, *inter alia*, zahtijevala je izdvajanje uloge donositelja propisa od uloge primjenitelja propisa, pa je ovlast za donošenje *Tehničkih pravila za statutarnu certifikaciju pomorskih objekata* prešla s Hrvatskog registra brodova na ministra mora, turizma, prometa i razvitka. Zbog toga su brisane odredbe čl. 1019., st. 1. i 2. PZ-a '04. (čl. 31.). Osim toga, prema PZ-u '07. *ovlašteno tijelo* postaje *imenovano* tijelo (čl. 1.).²¹

Pri utvrđivanju sposobnosti broda za plovidbu PZ '07. mijenja odredbu čl. 77. PZ-a '04. (čl. 3.).²² U odredbi čl.

¹⁹ Maja Markovčić Kostelac: "Sigurnost plovidbe u novom Pomorskom zakoniku", Zbornik radova sa savjetovanja "Pomorski zakonik Republike Hrvatske i druge novine iz područja pomorskog i prometnog prava", Rijeka, 2005, str. 32 – 33.

²⁰ Vidi „Narodne novine“, br. 76/07: „Ovaj Zakon stupa na snagu osmog dana od dana objave u 'Narodnim novinama', osim članka 128. iz članka 13. i članka 129. stavka 3, iz članka 14. ovoga Zakona koji stupaju na snagu 1. siječnja 2008. (čl. 41. PZ-a '07.).“

²¹ To je u skladu s Prijedlogom Zakona o izmjenama i dopunama Zakona o tehničkim zahtjevima za proizvode i ocjeni sukladnosti iz 2003. godine („Narodne novine“, br. 158/03.).

²² Čl. 77. glasi: „Sposobnost za plovidbu prema odredbama članka 76. stavak 1. ovoga Zakonika, utvrđuje priznata organizacija obavljanjem tehničkog nadzora i posvjedočuje izdavanjem odgovarajućih brodskih isprava, zapisa i knjiga u skladu s odredbama Tehničkih pravila“ (st. 1.). „Tehnička pravila donosi ministar“ (st. 2.). „Sposobnost broda za plovidbu prema odredbama članka 76. ovoga Zakonika provjerava se inspekcijskim nadzorom“ (st. 3.).

77., st. 1. PZ '04. dodaje se: «i drugih propisa donesenih na temelju ovoga Zakonika». Ubacuje se novi st. 3. («zahtjeve za pomorsku opremu kojom se opremaju brodovi hrvatske državne pripadnosti, uvjete za stavljanje takve opreme na tržište u Republici Hrvatskoj, kao i uvjete koje moraju ispunjavati imenovana tijela za statutarnu certifikaciju pomorske opreme, te način i postupak imenovanja propisuje ministar») i novi st. 4. («uvjete koje moraju ispuniti priznate organizacije, te način i postupak ovlaštivanja propisat će ministar»). Te propise ministar mora donijeti u roku od godine dana od dana stupanja na snagu PZ '07., to jest do 31. srpnja 2008. (čl. 34., st. 1.), a do tada će poslove priznate organizacije i imenovanog tijela obavljati Hrvatski registar brodova (čl. 40.).²³ Nadalje, odredbom čl. 4. PZ-a '07. u odredbi čl. 78., st. 2. PZ-a '04.²⁴ dodaje se: «a tehnički nadzor pomorske opreme sukladno st. 1. točkama 2., 3. i 4. ovoga članka obavlja imenovano tijelo za certifikaciju pomorske opreme» i ubacuje se novi st. 3. («ugovorom o prijenosu ovlaštenja između Ministarstva i priznate organizacije odnosno imenovanog tijela za certifikaciju pomorske opreme utvrđuje se opseg, uvjeti, prava i obveze iz ovlaštenja odnosno imenovanja za obavljanje tehničkog nadzora i izdavanje brodskih isprava, zapisa i knjiga»). Također se u čl. 78., st. 1. toč. 6. riječ «brodara»²⁵ zamjenjuje riječju «kompanije».²⁶ Promjene odredaba čl. 77. i čl.

²³ Ministar je postupio u skladu s navedenom odredbom, te je donio *Pravilnik o priznatim organizacijama za nadzor, pregled i certifikaciju brodova* («Narodne novine», br. 2/08.), koji će stupiti na snagu danom pristupanja Republike Hrvatske Europskoj uniji (čl. 13., st. 1.), osim odredaba čl. 1., st. 1. i 2., čl. 2., čl. 3. čl. 6., st. 1., 2., 3. i 5., čl. 9., st. 1., čl. 11., st. 1., čl. 12., st. 2. i 3. (samo u odnosu prema Ministarstvu), 4. i 5., te Priloga ovog Pravilnika koji stupaju na snagu dana 15. siječnja 2008. (čl. 13., st. 2.) i *Pravilnik o pomorskoj opremi* («Narodne novine», br. 2/08.), koji je stupio na snagu 15. siječnja 2008. (čl. 16., st. 1.), osim odredaba čl. 7., st. 4., čl. 9., st. 1. i 3., čl. 10., čl. 12., st. 2. i 4., čl. 13., st. 1. i čl. 15., koje stupaju na snagu danom pristupanja Republike Hrvatske Europskoj uniji (čl. 16., st. 2.).

²⁴ Čl. 78. glasi: „Tehnički nadzor obuhvaća: 1) odobrenje tehničke dokumentacije na temelju koje se brod gradi ili preinačuje, 2) tipno ili pojedinačno odobrenje strojeva, uređaja i opreme namijenjene za ugradnju u brod, 3) nadzor nad izradbom materijala, strojeva, uređaja i opreme namijenjene za ugradnju u brod u radionicama proizvođača, 4) odobrenje proizvođača i uslužnih tvrtki, 5) nadzor nad gradnjom trupa i ugradnjom strojeva, uređaja i opreme u brodogradilištu, 6) ocjenjivanje sustava upravljanja sigurnošću brodarica i broda, 7) verifikaciju sigurnosne zaštite broda, 8) preglede, ocjene i verifikacije postojećih brodova“ (st. 1.). „Tehnički nadzor, na temelju zahtjeva kompanije ili graditelja za brod u gradnji obavlja priznata organizacija odnosno ovlaštena organizacija za sigurnosnu zaštitu brodova“ (st. 2.). „Ugovorom o prijenosu ovlaštenja između Ministarstva i priznate organizacije, sukladno posebnom zakonu i međunarodno usvojenim normama utvrđuje se opseg, uvjeti, prava i obveze iz ovlaštenja za obavljanje tehničkog nadzora i izdavanje brodskih isprava, zapisa i knjiga“ (st. 3.).

²⁵ *Brodar* jest fizička ili pravna osoba koja je kao posjednik broda nositelj dokumentacije na temelju koje se brod gradi ili preinačuje, dok se ne dokaže protivno, da je brodar osoba koja je u upisnik brodova upisana kao vlasnik broda (čl. 5., toč. 32. PZ-a '04.).

²⁶ *Kompanija* jest fizička ili pravna osoba koja je preuzela odgovornost za upravljanje brodom od vlasnika broda i koja je preuzimanjem takve odgovornosti preuzela ovlasti i odgovornosti sukladno Međunarodnom pravilniku o upravljanju sigurnošću (ISM Pravilnik) – čl. 5., toč. 34. PZ-a '04.

78. PZ-a '04. rezultat su usklađivanja s odredbama već spomenute Direktive Vijeća 94/57/EZ od 22. studenog 1994. i Direktive Vijeća 96/98/EZ od 20. prosinca 1996. (o pomorskoj opremi).

U materiji utvrđivanja sposobnosti za plovidbu brodice²⁷ i jahte²⁸ PZ '07. (čl. 7.) briše st. 3. čl. 111. PZ-a '04.,²⁹ a mijenja čl. 112. PZ-a '04.,³⁰ jer ubacuje novi st. 1. («sposobnost za plovidbu, prema odredbama čl. 111. st. 1., utvrđuje priznata organizacija, imenovano tijelo i lučka kapetanija obavljanjem tehničkog nadzora i posvjedočuje izdavanjem odgovarajućih isprava, zapisa i knjiga u skladu s odredbama Tehničkih pravila i drugih propisa donesenih na temelju ovoga Zakonika» i novi st. 3. («uvjete koje moraju ispunjavati brodice i jahte te osobe koje upravljaju brodicama i jahtama, uvjete za plovidbu brodica i jahti, područja plovidbe, stavljanje na

²⁷ Pojam *brodice* iz PZ-a '94. doživio je bitnu izmjenu, jer je napuštena negativna definicija u korist pozitivnog sadržajnog određenja ovog pojma, pa je brodica po PZ-u '04. „plovni objekt namijenjen za plovidbu morem koji nije brod ili jahta, čija je duljina veća od 2,5 metara, ili ukupne snage porivnih strojeva veća od 5 kW. Pojam brodica ne obuhvaća: plovila koja pripadaju drugom pomorskom objektu u svrhu prikupljanja, spašavanja ili obavljanja radova, plovila namijenjena isključivo za natjecanja, kanue, kajake, gondole i pedaline, daske za jedrenje i daske za jahanje na valovima“ (čl. 5., toč. 15.).

²⁸ *Jahta* jest plovni objekt za sport i razonodu, neovisno koristi li se njime za osobne potrebe ili za gospodarsku djelatnost, a kojemu je dužina veća od 12 m i koji je namijenjen za dulji boravak na moru, te koji je osim posade ovlašten prevoziti ne više od 12 putnika (čl. 5., toč. 20.). Za razliku od PZ-a '94., koji je jahtu definirao kao brod ili brodicu, novi zakonski akt promovira jahtu kao plovni objekt *sui generis*. U tehničkom smislu i u smislu odredaba o sigurnosti plovidbe, jahta je uređena na način sličan brodicama, dok je u statusnom smislu (upis i brisanje, stjecanje stvarnih prava) izjednačena s brodom.

²⁹ Čl. 111. glasi: „Brodica ili jahta je sposobna za plovidbu u određenim područjima plovidbe i za određenu namjenu ako udovoljava odredbama ovoga Zakonika, propisa donesenih na temelju ovoga Zakonika i Tehničkim pravilima u svezi sa: 1) sigurnošću ljudskih života, brodice ili jahte i imovine, 2) sprječavanjem onečišćavanja pomorskog okoliša uljem, štetnim tvarima, otpadnim vodama i smećem, 3) zaštitom morskog okoliša od štetnog djelovanja sustava protiv obraštanja trupa, 4) zaštitom na radu, smještajem posade i putnika na jahti ili brodicu, 5) sprječavanjem onečišćenja zraka, 6) uvjetima za prijevoz putnika, 7) sigurnošću uređaja za rukovanje teretom“ (st. 1.). „Pored uvjeta iz stavka 1. ovoga članka, brodica ili jahta je sposobna za plovidbu i: 1) ako brodicom ili jahtom upravlja osoba s odgovarajućom svjedodžbom, odnosno uvjerenjem o osposobljenosti, te ako ima najmanji propisan broj članova posade s odgovarajućim svjedodžbama, odnosno uvjerenjima o osposobljenosti koji brodica ili jahta mora imati za sigurnu plovidbu, 2) ako je smještaj i broj ukrcanih osoba u skladu s odredbama i uvjetima navedenim u ispravama, zapisima, knjigama i odobroj tehničkoj dokumentaciji brodice ili jahte, 3) ako je teret na brodicu ukrcan, složen, raspoređen i osiguran u skladu s odredbama i uvjetima navedenim u ispravama, zapisima i odobroj tehničkoj dokumentaciji brodice“ (st. 2.). „Uvjete koje mora ispunjavati brodica ili jahta prema stavku 2. točka 1) ovoga članka, te granice plovidbe brodica i jahti propisuje ministar“ (st. 3.). „Minimalne uvjete koje mora zadovoljavati brodica ili jahta, njena oprema i uređaji, radi pružanja odgovarajuće medicinske skrbi članovima posade, te opremu i obavezni sadržaj brodske ljekarne za brodice i jahte propisat će ministar nadležan za poslove zdravstva uz suglasnost ministra“ (st. 4.).

³⁰ Čl. 112. glasi: „Sposobnost za plovidbu prema odredbama članka 111. stavka 1. ovoga Zakonika, utvrđuje se obavljanjem tehničkog nadzora i posvjedočuje izdavanjem odgovarajućih isprava, zapisa i knjiga“ (st. 1.). „Tehnička pravila donosi ministar“ (st. 2.). „Sposobnost za plovidbu brodice i jahte prema odredbama članka 111. ovoga Zakonika provjerava se inspekcijskim nadzorom“ (st. 3.).

tržište, uvjete koje moraju ispunjavati imenovana tijela, te način i postupak imenovanja, propisuje ministar»). Naravno, PZ '07. obvezuje ministra na donošenje tog propisa, ali bez jasno određenog roka.³¹ Promjene odredaba čl. 111. i čl. 112. PZ-a '04. učinjene su radi potpunog usklađenja s Direktivom 94/25/EZ Europskog parlamenta i Vijeća od 16. lipnja 1994. (o zakonima, pravilnicima i upravnim odlukama u vezi s rekreacijskim plovilima).

PZ '07. (čl. 2.) mijenja odredbu čl. 60., st. 1. PZ-a '04.³² tako da je «strani plovni objekt dužan pri dolasku u luku predati nadležnoj lučkoj kapetaniji isprave sukladno posebnom propisu koji donosi ministar».³³ Ta je promjena posljedica usuglašavanja s Direktivom 2002/6/EZ Europskog parlamenta i Vijeća od 18. veljače 2002. (o službenom postupku prijave za brodove koji dolaze i/ili odlaze iz luka država članica).

Odredba čl. 5. PZ-a '07. u odredbi čl. 99., st. 4. PZ-a '04.³⁴ dodaje i *lučku kapetaniju* kao izdavatelja privremenoga upisnog lista.

Daljnja novina PZ-a '07. (čl. 17.) jest u tome što se u odredbi čl. 196., st. 5. i st. 6. PZ-a '04.³⁵ izričito uvode

³¹ Čl. 32. st. 3. PZ-a '04. mijenja čl. 1021. st. 1., podstavak 7. PZ-a '04., koji sada glasi: « ministar će u roku od godine dana od dana stupanja na snagu ovoga Zakonika donijeti propise o brodicama i jahtama, uvjetima koje moraju ispunjavati brodice i jahte, te osobe koje upravljaju brodicama i jahtama, uvjetima za plovidbu brodica i jahti, područjima plovidbe, uvjetima stavljanja na tržište brodica i jahti, uvjetima koje moraju ispunjavati imenovana tijela, te način i postupak imenovanja, ispravama, zapisima i knjigama brodica i jahti, te načinu upisa brodica u očevidnik brodica, postupku vođenja EOP očevidnika, uvjetima i načinu određivanja oznake i imena brodice, te nadležnosti lučkih kapetanija za vođenje očevidnika brodica (članak 112. stavak 3., članak 123. i članak 202. stavak 3.)». Na temelju čl. 32., st. 3. PZ-a '07. ministar je donio *Pravilnik o izmjenama i dopunama Pravilnika o brodicama i jahtama* («Narodne novine», br. 3/08.), koji je stupio na snagu 15. siječnja 2008. (čl. 18., st. 1.), osim odredaba iz Glave III, koje stupaju na snagu od dana pristupanja Republike Hrvatske Europskoj uniji ili od datuma zaključivanja sporazuma Republike Hrvatske i Europske unije o ocjeni sukladnosti i prihvaćanju industrijskih proizvoda za sektor rekreacijskih plovila (čl. 18., st. 2.).

³² Čl. 60., st. 1. PZ-a '04. glasi: «Strani plovni objekt dužan je pri dolasku u luku predati nadležnoj lučkoj kapetaniji opću izjavu, zdravstvenu izjavu i izvadak iz popisa posade i popis putnika.»

³³ Čl. 32. st. 2. PZ-a '04. mijenja čl. 1021. st. 3., podstavak 5. PZ-a '04., koji sada glasi: «ministar će u roku od godine dana od dana stupanja na snagu ovoga Zakonika donijeti propise o uvjetima i načinu održavanja reda u lukama i ostalim dijelovima unutarnjih morskih voda i teritorijalnog mora Republike Hrvatske, te obliku i sadržaju obrazaca dokumenata koje lučkim kapetanijama dostavljaju plovni objekti prilikom uplovljavanja i isplavljanja iz luke (čl. 56. st. 2. i čl. 60., st. 1.)».

³⁴ Čl. 99. glasi: „Privremeni upisni list izdaje se brodu nabavljenom u inozemstvu koji još nema upisni list te brodu koji je u inozemstvu, a izgubljen mu je upisni list. (st. 1.) Brod koji još nije upisan u hrvatski upisnik brodova stječe privremenim upisnim listom hrvatsku državnu pripadnost i pravo i dužnost vijati zastavu Republike Hrvatske“ (st. 2.). „Privremeni upisni list važi najdulje jednu godinu od njegova izdavanja, ali njegovo važenje prestaje i prije i to u trenutku kad brod stigne u prvu hrvatsku luku“ (st. 3.). „Privremeni upisni list izdaje diplomatsko ili konzularno predstavništvo Republike Hrvatske“ (st. 4.).

³⁵ Čl. 196. glasi: „Za pomorske brodove postoje sljedeći upisnici brodova: upisnik trgovačkih brodova, upisnik ribarskih brodova, upisnik javnih brodova“ (st. 1.). „Za brodove u gradnji postoji upisnik brodova u gradnji“ (st. 2.). „Za jahte postoji upisnik jahti“ (st. 3.). „Za

upisnici plutajućih i nepomičnih odobalnih objekata u gradnji. Naime, tu su pobrojani svi upisnici pomorskih objekata.³⁶ Premda su izostavljeni u čl. 196., upisnici plutajućih i nepomičnih odobalnih objekata u gradnji spominju se u čl. 107., st. 2.³⁷ PZ-a '04., dakle postojali su i do sada.³⁸

PZ '07. (čl. 6.) briše odredbu čl. 110. PZ-a '04.³⁹ koja govori o određivanju oznake plutajućega i nepomičnoga odobalnog objekta. Naime, ta je odredba postala nepotrebna jer čl. 16. PZ-a '07.⁴⁰ mijenja odredbu čl. 183. PZ-a '04.⁴¹ i ovlašćuje ministra pomorstva da donese propise „o načinu, uvjetima i postupcima određivanja i označavanja imena, oznaka i znakova raspoznavanja brodova, jahti, plutajućih i nepomičnih odobalnih objekata, te vođenju evidencije o imenima i oznakama brodova, jahti, plutajućih i nepomičnih odobalnih objekata“.⁴²

jahte u gradnji postoji upisnik jahti u gradnji“ (st. 4.). „Za plutajuće objekte postoji upisnik plutajućih objekata“ (st. 5.). „Za nepomične odobalne objekte postoji upisnik nepomičnih odobalnih objekata“ (st. 6.).

³⁶ Prema čl. 5., toč. 2. PZ-a '07. „pomorski objekt jest objekt namijenjen za plovidbu morem (plovni objekt), ili objekt stalno privezan ili usidren na moru (plutajući objekt), odnosno objekt u potpunosti ili djelomično ukopan u morsko dno ili položen na morsko dno (nepomični odobalni objekt).“

³⁷ Čl. 107. glasi: „Plutajući i nepomični odobalni objekti upisuju se u upisnik plutajućih objekata i nepomičnih odobalnih objekata koje vodi lučka kapetanija za objekte koji se nalaze na njenom području“ (st. 1.). „U upisnik plutajućih objekata i nepomičnih odobalnih objekata u gradnji može se na zahtjev vlasnika objekta upisati objekt koji se gradi u hrvatskom brodogradilištu“ (st. 2.).

³⁸ Isto tako Jasenko Marin: „Registri plovnih objekata i zrakoplova“, Zbornik radova «Hrvatsko registarsko pravo (registri pravnih osoba, nekretnina, pokretnina i prava)», Zagreb, 2006, str. 120. i str. 123.

³⁹ Čl. 110. glasi: „Oznaka plutajućeg objekta i nepomičnoga odobalnog objekta sastoji se iz prva dva slova koja se uzimaju iz imena luke u kojoj se sjedište lučke kapetanije kod koje se objekt upisuje i broja koji označava redni broj u upisniku plutajućih objekata i nepomičnih odobalnih objekata“ (st. 1.). „Rješenje o oznaci donosi nadležna lučka kapetanija“ (st. 2.).

⁴⁰ Novi čl. 183. glasi: „Brod, osim tehničkog plovnog objekta ili jahta upisana u hrvatski upisnik brodova ili jahti, odnosno brod ili jahta kojoj je izdan privremeni upisni list mora imati ime, a ribarski brod mora imati i oznaku“ (st. 1.). „Tehnički plovni objekt, plutajući objekt i nepomični odobalni objekt upisan u odgovarajući hrvatski upisnik ili kojem je izdan privremeni upisni list mora imati oznaku, a pored oznake može imati i ime“ (st. 2.). „Dva broda ili jahte ne mogu imati isto ime, a dva tehnička plovna objekta, dva plutajuća objekta, dvije brodice ili dva ribarska broda ne mogu imati istu oznaku“ (st. 3.). „Način, uvjete i postupak određivanja i označavanja imena, oznaka i znakova raspoznavanja brodova, jahti, plutajućih i nepomičnih odobalnih objekata, te vođenje evidencije o imenima i oznakama brodova, jahti, plutajućih i nepomičnih odobalnih objekata donosi ministar“ (st. 4.).

⁴¹ Čl. 183. glasi: „Brod ili jahta koja je upisana u hrvatski upisnik brodova ili jahti, osim tehničkog plovnog objekta, te broda ili jahte kojem je izdan privremeni upisni list mora imati ime“ (st. 1.). „Tehnički plovni objekt, plutajući objekt i nepomični odobalni objekt upisan u odgovarajući hrvatski upisnik ili kojima je izdan privremeni upisni list mora imati oznaku, a pored oznake može imati i ime“ (st. 2.). „Dva broda ili jahte ne mogu imati isto ime, a dva tehnička plovna objekta i dva plutajuća objekta i dvije brodice istu oznaku“ (st. 3.). „Rješenja o određivanju imena i oznaka brodova i jahti donosi Ministarstvo“ (st. 4.). „Način, uvjete i postupak određivanja, te označavanje imena, oznaka i znakova raspoznavanja brodova i jahti, te vođenje evidencije o imenima brodova i jahti propisuje ministar“ (st. 5.).

⁴² Vidi čl. 32., st. 1. PZ-a '07. koji mijenja čl. 1021., st. 1., podstavak

Odredba čl. 15. PZ-a '07. u čl. 131., st. 6. PZ-a '04. riječ «brodova» zamjenjuje riječima «pomorskih objekata», pa tako način, uvjete, opseg i sadržaj utvrđivanja zdravstvene sposobnosti članova posade pomorskih objekata⁴³ utvrđuje ministar ovlašten za poslove zdravstva uz suglasnost ministra pomorstva.⁴⁴ Dakle, propisuju se uvjeti utvrđivanja zdravstvene sposobnosti članova posade ne samo brodova već i drugih pomorskih objekata (plutajućih objekata i nepomičnih odobalnih objekata).

ZAKLJUČAK / Conclusion

Dio treći, „Sigurnost plovidbe“, Pomorskog zakonika iz 2004. godine doživio je najveće promjene u odnosu prema rješenjima Pomorskog zakonika iz 1994. godine. Razlozi su tome dinamična aktivnost Međunarodne pomorske organizacije na razvoju novih standarda u području sigurnosti plovidbe i zaštiti mora od onečišćenja, usklađivanju odredaba o inspekcijskom nadzoru s odredbama Pariškog memoranduma,⁴⁵ te usuglašavanje hrvatskoga pomorskog zakonodavstva

15. PZ-a '04.

⁴³ Vidi bilješku br. 36.

⁴⁴ Sukladno tome čl. 33. PZ-a '07. mijenja i čl. 1022., st. 1. PZ-a '04., gdje se govori o roku u kojemu navedeni ministri moraju donijeti taj propis.

⁴⁵ Prema PZ-u '04. inspekcijski nadzor nad provođenjem odredaba tog zakonika i propisa u području sigurnosti plovidbe i zaštite pomorskog okoliša donesenih na temelju tog zakonika, obavljaju inspektori sigurnosti plovidbe Ministarstva mora, turizma, prometa i razvitka, te lučkih kapetanija (čl. 165., st. 1.). Ministar propisuje stručnu spremu, ispite i ostale posebne uvjete koje mora ispunjavati inspektor sigurnosti plovidbe (čl. 165., st. 3.), te utvrđuje posebnim propisom način i postupke obavljanja inspekcijskog nadzora sigurnosti plovidbe (čl. 166., st. 3.). Sve je to dužan učiniti u roku od godine dana od dana stupanja na snagu Pomorskog zakonika iz 2004. godine (čl. 1021., st. 3.). I Zakon o sigurnosnoj zaštiti trgovačkih brodova i luka otvorenih za javni promet iz 2004. godine (“Narodne novine”, br. 48/04. i 51/04.) također ga obvezuje da donese propise o načinu i postupcima obavljanja inspekcijskog pregleda brodova i luka (čl. 51.). Ministar je postupio u skladu s navedenim zakonskim odredbama i donio je poseban pravilnik (*Pravilnik o obavljanju inspekcijskog nadzora sigurnosti plovidbe* – “Narodne novine”, br. 127/05.), koji je stupio na snagu 3. studenog 2005. – vidi Ivo Grabovac: *Plovidbeno pravo Republike Hrvatske*, Split, 2003, str. 78. – 85.; Ivo Grabovac: *Pomorsko pravo (knjiga prva)*, 2001., str. 80. – 86.; Axel Luttenberger: *Pomorsko upravno pravo*, Rijeka, 2005., str. 34. – 41.; Ivo Grabovac – Ranka Petrinović: *Pomorsko pravo (pomorsko javno, upravno i radno pravo)*, Split, 2006., str. 75. – 79.; Branka Milošević Pujo: *Pomorsko pravo (odabrane teme po STCW konvenciji)*, 2006., str. 117. – 122. Napominjemo da pravilnik slijedi rješenja novog PZ-a '04. god. Naime (čl. 167., st. 1.), inspekcijski nadzor nad stranim brodovima u lukama Republike Hrvatske provodi se sukladno postupcima utvrđenim *Pariškim memorandumom o suglasnosti o nadzoru države luke* (engl. *Paris Memorandum of Understanding on Port State Control*) 1982. (tzv. PARIS MOU 82., u Republici Hrvatskoj stupio je na snagu 1. siječnja 1997.) – vidi Vesna Polić – Čurčić: “Pristupanje sigurnosnoj plovidbi prema Pariškom Memorandumu o nadzoru države luke”, Kapetanov glasnik, Split, br. 9, 2004., str. 13. – 14.; Marula Vujašinović: “Dokumentacija (Pregled međunarodnih instrumenata uz hrvatski prijevod, datume potpisivanja i stupanja na snagu za Republiku Hrvatsku)”, Poredbeno pomorsko pravo, Zagreb, br. 160, 2006., str. 112.

s pravnom stečevinom Europske unije.⁴⁶ *Zakon o izmjenama i dopunama Pomorskog zakonika* iz 2007. godine donosi nove prijeko potrebne izmjene tehničkih, organizacijskih i postupovnih standarda kojima se podiže razina sigurnosti na moru, a sve poradi daljnjeg usuglašavanja našega prava s europskim. Promijenjene su zakonske odredbe koje se odnose na postupak i uvjete za utvrđivanje sposobnosti broda za plovidbu, na donošenje tehničkih pravila, utvrđivanje zahtjeva

za pomorsku opremu kojom se opremaju brodovi i na uvjete koje moraju ispunjavati priznate organizacije te postupak njihova ovlašćivanja. Bitne su promjene unesene i u zakonske odredbe koje se odnose na postupak i uvjete za utvrđivanje sposobnosti za plovidbu brodica i jahti, i za donošenje tehničkih pravila za statutarnu certifikaciju brodica i jahti, te za druge uvjete koje moraju ispunjavati brodice i jahte za sigurnu plovidbu.

Rukopis primljen: 15. 6. 2008.

⁴⁶ Poblize Markovčić Kostelac, op. cit., str. 29. i dalje, Bolanča – Amžić, op. cit., str. 43. – 50.

